

Till trafikförsäkringsbolagen

Fråga om samband mellan trafikolycka och förlust av arbetsförmåga
(Jfr nr 9/1979 och nr 17/1979 med där gjorda hänvisningar)

Ärendet behandlades vid nämndens sammanträde 13 november 1979.

I sitt yttrande i ärendet 13 november 1979 anförde nämnden (Öhman, Sterner, Wennborg och Höglund) följande.

"N.N., född 23.6.1925, ådrog sig vid trafikolycka 20 augusti 1967 fraktur i höger underben, hjärnkontusion och skallfraktur. I februari 1975 bedömdes invaliditeten till 50 % definitivt. Invaliditetstillstånd inträdde 1 juli 1972.

Nämnden avgav 14 maj 1975 yttrande beträffande livränta för livstiden från trafikförsäkringen utöver sjukbidrag från det allmänna och utgående lön från Norrbottens läns landsting ävensom beträffande ersättning för lyte och annat stadigvarande men. Överenskommelse träffades mellan bolaget och N.N. på grundval av nämndens yttrande.

Vid tiden för nämndens prövning 1975 arbetade N.N. halvtid i sitt gamla yrke som tandtekniker. Utöver lönen hade hon halvt sjukbidrag. Under 1976 fick hon emellertid svårigheter att klara även halvtidsarbete, vilket främst synes ha berott på besvär från halsryggen. Den 6 februari 1977 sjukskrevs hon helt på grund av ischiassmärta och besvär från nacke och rygg. Hon förblev sjukskriven fram till februari 1978, då hon beviljades hel förtidspension. Frågan om N.N. bör erhålla ytterligare ersättning från trafikförsäkringen på grund av ökade besvären har nu hänskjutits till nämndens prövning.

Bolagets förtroendeläkare har bedömt att de ovan angivna besvären från halsryggen icke betingats av trafikskadan. Bolaget föreslår emellertid nu att skaderegleringen från och med 1978 göres om i huvudsak på grundval av ersättning av tre fjärdedelar av inkomstförlusten. Från N.N.:s sida hävdas att sådant samband råder mellan trafikolyckan och hennes arbetsoförmåga att trafikförsäkringen skall ersätta henne i full utsträckning för hennes inkomstförlust m.m.

I ärendet har redovisats ett flertal läkarintyg m.m. Av dessa synes följande nu vara av intresse.

- 1) Intyg 19 december 1968 av underläkaren Carsten Hammar, kirurgiska kliniken, Centrallasarettet i Boden.
- 2) Intyg 24 juli 1969 av överläkaren Erik Bartholdson, psykiatriska kliniken, Centrallasarettet i Boden.
- 3) Brev 2 oktober 1969 från Bartholdson till doktor Lennart Silfverstolpe, Solna.
- 4) Intyg 20 februari 1970 av Bartholdson.
- 5) Utlåtande 22 augusti 1977 av företagsläkaren Uno Rentzhog efter förfrågan av försäkringskassan.

I det under 1) angivna intyget anförde Hammar bl.a.: "Pat.inkom 20.8.67 till härvarande kir.mott. efter att enl.uppgift blivit påkörd av bil, och hon företedde brott på hö.underben. Dessa var mycket instabila och efter långvarig behandling med osteosynthes, sträckbehandling, gipsning är dessa nu helt läkta. Hon var vid inkomsten oklar, förvirrad och möjligen dessförinnan varit avsvimmad en stund. Säger sig ha minneslucka för olyckan och två påföljande veckor och får anses ha haft kraftig hjärncontusion. Företedde rtg.ologiskt skallfraktur till vä.i os occipitalae med en fraktur längre ner mot skallbasen. Besvärades initialt av en yrsel som efterhand försvunnit, men har besvär av en känsla att huvudet vrides mot vä. EEG och EKG encephalografi har varit normala och Öronkonsult har funnit blödning i vä.trumhinna, som visade lätt indragning som följd tillstånd härav. Hørseln dock helt normal." I intyget anmärktes vidare att patienten besvärats av domningar i de tre yttersta fingrarna på båda händerna och att man tagit röntgen av halsryggen som visat åldersbetingade arthrosförändringar som var mer uttalade än vad man normalt kan vänta sig i patientens ålder. Av intyget framgår även att man företagit ytterligare en rönt-

genundersökning av halsryggen på grund av värken och stelheten och att denna undersökning visade "fortfarande betydande broskförändringar".

I det under 2) angivna intyget anförde Bartholdson bl.a.: "De psykiska sviter pat. uppvisar av typiska asthenolesionella drag, som blödighet, tendens till depression, emotionell instabilitet, sensibilitet, lättirritabilitet och dålig uthållningsförmåga får anses vara uppkomna efter trafikolyckan". Vidare förklarade Bartholdson att hennes sjukdomsbild får anses vara orsakad av trafikolyckan.

I det under 3) angivna brevet uppger Bartholdson: "Hon har alltså nu postcommotionella symtom, har haft en spondylos tidigare, som nu har förvärrats efter olyckan, i nacken och har svårt att röra på den." Även av det under 4) angivna intyget framgår att besvär från halsryggen förekommit och att N.N. tidigare haft spondylos.

I det under 5) angivna utlåtandet, slutligen, diagnostiseras N.N.:s aktuella besvär som diskdegeneration C5 - C7 samt lumbal spondylos med ischias.

Av det anförda framgår att N.N. redan före trafikolyckan hade vissa kotförändringar i halsryggen. Ingenting i handlingarna ger emellertid annat vid handen än att N.N. fungerade ganska väl i arbetslivet före olyckan. Efter olyckan synes halsryggbesvären ha förvärrats efterhand för att slutligen under 1977 ha medfört att N.N. blivit helt arbetsoförmögen. Angående frågan huruvida dessa besvär helt eller delvis förvärrats på grund av trafikolyckan eller om besvären uppträtt tidigare än de skulle ha gjort om trafikolyckan inte hade inträffat, finns ej något klart läkarutlåtande redovisat i ärendet. Folksams förtroendeläkare synes emellertid ha den uppfattningen att de nu aktuella besvären skulle ha uppträtt även om trafikolyckan inte hade inträffat. Enligt nämndens mening kan det emellertid inte uteslutas utan framstår det snarare som ganska sannolikt att besvären faktiskt kommit att uppträda tidigare än de skulle ha gjort om trafikolyckan aldrig hänt. Vidare kan inte uteslutas att skadan i halsryggen blivit värre än den annars skulle ha varit. På grund av N.N.:s allvarliga skador i övrigt till följd av trafikolyckan kan därtill rimligen antas att besvären från halsryggen nu är svårare att leva med än de skulle ha varit om N.N. i övrigt hade varit fullt frisk. N.N. har alltså betydande bekymmer av de nu angivna skadorna. På grund av det anförda sammantaget anser nämnden att sådant samband skäligen får anses föreligga mellan trafikolyckan och N.N.:s nu iråkade totala arbetsoförmåga, att hon bör få full ersättning från trafikförsäkringen för den direkta arbetsinkomstförlusten från och med 1977 i varje fall till 65-årsdagen.

Bolaget har i en kalkyl angett N.N.:s inkomstunderlag såsom oskadad till 56.000 kronor för 1977, 60.000 kronor för 1978 och 63.750 kronor för 1979. Den faktiska inkomsten under 1977 - inklusive livränta från trafikförsäkringen enligt nämndens tidigare yttrande - har angetts till 58.428 kronor. Den faktiska inkomsten under 1978 - exklusive livränta från trafikförsäkringen - har angetts till 40.169 kronor. För 1979 har den faktiska inkomsten - likaledes exklusive livränta från trafikförsäkringen - beräknats till 36.750 kronor, varav 32.715 kronor i förtidspension och 4.035 kronor i skattefri ersättning från Arbetsmarknadsförsäkringar, avtalsgruppsjukförsäkringen (AGS), efter uppräknig med hänsyn till skattefriheten. Under 1977 synes således icke ha förelegat någon inkomstförlust utöver vad som redan ersatts från trafikförsäkringen. Emellertid kan som inkomstförlust under 1978 beräknas, avrundat, 20.000 kronor och som inkomstförlust under 1979 beräknas 27.000 kronor. Samma årliga inkomstförlust som beräknats för 1979 torde skäligen kunna antas till dess N.N. fyller 65 år. Såvitt avser tiden därefter får förutsättas att N.N.:s tidigare kotförändringar skulle ha föranlett att hon inte yrkesarbetat längre. Någon ersättning för direkt arbetsinkomstbortfall bör alltså inte utgå efter nämnda tidpunkt. Emellertid får antagas att arbetsinkomstbortfallet före 65-årsdagen kommer att medföra viss nedsättning av ålderspensionsförmånerna. Detta inkomstbortfall kan skäligen beräknas till en tredjedel av livräntan omedelbart före 65-årsdagen eller alltså till 9.000 kronor för år under N.N.:s återstående livstid. Vid denna beräkning har hänsyn ej tagits till att N.N. eventuellt kan komma att tillerkännas pension från Kommunernas Pensionsanstalt.

På grund av det anförda anser nämnden, med frångående av sitt yttrande i ärendet 14 maj 1975 såvitt avser livränta från och med 1978, att N.N. bör få ersättning från trafikförsäkringen för inkomstförlust med 20.000 kronor för 1978 och med 27.000 kronor för år från och med 1 januari 1979 till dess hon fyller 65 år och därefter med en tredjedel, eller 9.000 kronor för år, under den återstående livstiden. För det fall N.N. skulle tillerkännas pension från Kommunernas Pensionsanstalt bör den årliga ersättningen från trafikförsäkringen reduceras med motsvarande belopp.

N.N. uppges ha vissa merkostnader för medicin m.m. på grund av sina besvär. Vidare torde besvären innebära olägenheter för henne i form av anspänning i hushållsarbetet m.m. För kostnader och olägenheter bör hon få ersättning med 1.800 kronor för år under sin återstående livstid räknat från och med 1978."

Stockholm 13 november 1979

Lars von Sydow
Lars von Sydow